

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strossmajerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXIII.

Št. 36.

Kranj, 9. septembra 1939

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40,- din, polletno 20,- din,
četrtletno 10,- din.

Naš največji narodni praznik

Ob rojstnem dnevu Nj. Vel. kralja Petra II.

Prisrčna proslava v Ljudskem domu. — Svečana seja kranjskega občinskega odbora.

Naš mladi kralj.

Vsi državljani Jugoslavije so v sredo 6. septembra svečano in z radostjo v srcih proslavili naš največji narodni in državni praznik, rojstni dan svojega mladega, tako draga nam vladarja Nj. Vel. kralja Petra II., ki je letos dopolnil 16 leto svoje starosti. Svečane proslave so se zelo slovesno vršile po vseh večjih in manjših mestih, v vseh treh naših prestolnicah, čeprav letos v zmanjšanem obsegu, zato pa s tem večjim navdušenjem, z zaupanjem v našo skupno usodo, z vero v srečno, junaško bodočnost.

V Jugoslaviji se je letos vršila proslava kraljevega rojstnega dne pod auspicijami nedavno sklenjenega sporazuma in pomirjenja treh bratskih narodov, kar daje tem proslavam še poseben poudarek in pomen na znotraj in na zunaj. S sporazumom je zagotovljen skupen nastop Srbov, Hrvatov in Slovencev v borbi za svoj skupen dom, za skupno državo Jugoslavijo. V teh težkih dneh daje to zgodovinsko dejstvo Jugoslaviji odločnost, trdnost in medsebojno povezanost, kot je doslej nismo poznali.

Svečane proslave kraljevega rojstnega dne pa so se vršile tudi po vseh prestolnicah prijateljskih in zaveznih držav skoro vse Evrope, kar kaže ugled in pozicijo miroljubne Jugoslavije v mednarodnem svetu.

Naše domače proslave pa so pokazale, da stojimo vsi kot en mož za svojim kraljem, za svojim vladarskim domom, na braniku države, njenih meja in naše dragocene svobode.

Naš mladi vladar, ki se telesno in duševno tako lepo razvija v krepkega mladeniča, je letos dovršil srednje šolski študij in položil višji tečajni izpit z odličnim uspehom.

Počitnice je užival najprej na morju v Miloceru, nato pa v naši sredini na Bledu, biseru lepote gorenjske zemlje. Tu se je pokazal kot vnet športnik in planinec. Plaval je po jezeru, veslal, sifiral avtomobil, gojil razne druge športe, izkazal pa se je kot odlični turist s svojimi visokimi turami na Grinovec in na Triglav. Na svojih izletih po Gorenjskem je bil povsod prisrčno pozdravljen. Zlasti je vse ki pridejo z mladim kraljem v dotiko, očaralo njegovo demokratično obnašanje in ponašanje, njegov bister, zdrav razum, njegova prikupnost in vedrina. To so vse lastnosti, katere je mladi vladar podedoval po svojem Viteškem očetu, blagopokojnem kralju Aleksandru I. Zednilecu.

Daj Bog, da bo do 1. 1941., ko bo mladi kralj Peter II. prevzel vladarsko žezlo v svoje roke, utihnil ves nemir, ki danes hrumi v svetu okrog nas, da bo 6. september 1941 sončen dan za mladega kralja in za vso Jugoslavijo.

Proslava v Ljudskem domu.

Ker je letos radi zunanjepolitičnih razmer odpadla skupna proslava s sprevedom po mestu, so se vršile le interne proslave.

V Ljudskem domu so v torek zvečer v dvorani priredili skupno proslavo: „Prosvetno društvo“, „Fantovski odsek“ in „Dekliški krožek“. Dvorana je bila polna občinstva, na odru pa se je nahajala okrašena slika Nj. Vel. kralja Petra II. Uvodoma je moški pevski zbor zapel pod vodstvom g. Cimermana himno „Bože pravde“ ter budnico: „Iz bratskega zagrljaja“. Nato je g. Rogač Janko živahno deklamiral Neubauerjevo pesem: „Naše misli“. Sledil je slavnostni patriotičen govor prof. g. Fortune Martina, ki je v svoja izvajanja o pomenu kraljevega rojstnega dne vpletel tudi misli o današnjem položaju v Evropi. Govornik je žel za svoja jedrnat izvajanja toplo priznanje.

Proslavo je zaključilo petje himne: „Hej Slovani“, katero je pela vsa dvorana.

Slovesna služba božja.

V sredo zjutraj se je ob 9. uri vršila v far ni cerkvi svečana služba božja, katere so se udeležili vsi odličniki in zastopniki oblastev, uradov, šol, društev in korporacij. Fantovski odsek in Dekliški krožek sta se udeležila sv.

maše po deputaciji v krogih in z društveno zastavo. Številno je bila zastopana tudi četa gasilcev. Občinstva pa je bila polna cerkev. Cerkvene obrede je opravil g. dekan Škerbec.

Svečana občinska seja.

Po sv. maši se je v slavnostni dvorani mestne hiše vršila svečana seja občinskega odbora, h kateri so bili povabljeni tudi zastopniki drugih oblastev uradov, šol in ustanov. Župan g. Cesenj je pozdravil vse navzoče in prebral naslednji nagovor, ki se je nato vnesel v zapisnik:

„Ko divja v severovzhodnem delu naše celine bog Mars, se zbira vsa Jugoslavija okrog svojega mladega kralja, da praznuje njegov rojstni dan. Vred miroljubne politike kralj, namestništva živimo v trdni zavesti, da nismo neposredno prizadeti po vojni furiji. Ta zavest je še toliko močnejša, ker živimo še pod vtiom sporazuma med južnimi brati, ki nas drži edine, složne, vnete v ljubezni do našega kralja in države. Polni nesebičnih patriotičnih čustev udanosti in zvestobe želimo, da nam Vsemogočni ohrani našega mladega kralja Nj. Veličanstvo Petra II. zdravega in krepkega, da mu bo lahko nositi težko kraljevsko žezlo, ko ga bo prevzel v svoje roke.“

Zivel kralj Peter II.!

Zivel kraljevski dom!

Zivela Jugoslavija!

Nato so se vsi navzoči vpisali v posebno knjigo. S tem je bila svečana seja zaključena.

Vse mesto je bilo v zastavah in v prazničnem razpoloženju.

Resolucije KKK v Ljubljani

(Dalje)

8. Alkoholizem.

Rana na kateri naš slovenski narod že dolgo trpi, je alkoholizem, nezmerno pijančevanje. Skoduje posameznikom, razdira družine in ves narod v vsakem pogledu. Vse verno ljudstvo se mora zavedati, kako silno zlo je alkoholizem. Zato KKK zahteva:

1. vsak kristjan se mora zavedati svoje odgovornosti za svojega bližnjega. Vsi, ki so trezni, morajo biti tudi čuvarji treznosti! Številni pretepi in poboji v pijanosti so vsemu narodu v sramoto.

2. mladina naj se doma in v šoli vzgaja za treznost;

3. vse ljudstvo naj se pouči o resnični vrednosti alkohola in o nesrečnih posledicah nezmernosti ter naj uživa dar božji po volji božji: zmerno in pametno;

4. pijanost naj velja za sramoto in ne sme biti olajševalna okolnost pri zločinih;

5. javne oblasti naj omeje število gostiln. Postava, ki določa kazen za javno pijanost, naj se izvršuje.

9. Sovraštvo — Ljubezen.

Duh in jedro krščanstva je — ljubezen. Obžalovanja vredno pa je, da je med kristjani premalo ljubezni, pač pa veliko razprtij, sovraštva in strastnih tožb. To je velik vzrok, da naša vera, pred svetom nima potrebnega ugleda. Zato KKK opozarja:

1. Kristjani se morajo predvsem zavedati, da je ljubezen v krščanstvu prva zahteva in da je brez nje krščanstvo prazno;

2. vse katoliške Slovence, naj skušajo napraviti konec dolgin, nepotrebnim pravdam, ki navadno prinašajo obema strankama mnogo gorja, in naj se po možnosti med seboj zlepa poravnajo. Mirovna sodišča po občinski

naj obnove in poizve svoje spravljivo delovanje;

3. katoličani naj se odlikujejo v delih ljubezni do bližnjega. V vsaki župniji naj bo krščanska dobrotelna organizacija, ki imej skrb za vse pomoči potrebne. V krščanski družbi ne sme biti nikogar, ki bi nezadovoljen trpel pomanjkanje. Ljubezen bodi naš krščanski znak.

10. Socialna pravičnost.

KKK naglašja potrebo, da se socialni nauki katoliške Cerkve, izraženi v papeških okrožnicah „Rerum novarum“ in „Quadragesimo anno“, tudi dejansko kar najbolj mogoče izvedejo.

1. Dolžnost države je predvsem ščititi, podpirati in dvigniti kmečki stan, ki je steber države in cerkve. S potrebnim zavarovanjem naj se skrbi tudi za poljedelske delavce, za stare in onemogle, za sirote in vse zapuščene.

2. Poziva vse podjetnike in delodajalce, da se zavedajo svojih dolžnosti do delavcev ter jim dajo pravično plačo. Dolžnost države in njene postavodaje je uvedba pravične družinske plače, da se tako reši družina propada.

3. Delodajalci so odgovorni za pravno življenje delavcev. Zato naj gledajo, da bodo tovarne in delavnice urejene tako, da ne bodo bližnja prilika za greh. Strogo naj se povsod izvaja postava o nočnem delu.

*

KKK nujno pozivlja vse verno slovensko ljudstvo, da te resolucije sprejme v celoti in jih skuša tudi izvršiti. Po katoliških družinah naj se resolucije obravnavajo, člani naj jih izvršujejo sami in delajo z združenimi močmi, da jih bo izpolnjeval ves narod.

Jugoslavija - nevtralna

Beograd, 4. septembra. AA. Uradno poročilo kr. vlade o stališču Jugoslavije v današnjem mednarodnem položaju se glasi:

Usodni dogodki, ki se zdaj odigravajo na svetu, nalogajo kr. vladi dolžnost, da še dalje ostane dosledna politiki, ki jo je Jugoslavija odločno izvajala v zadnjih petih letih kr. namestništva s tem, da je skrbno negovala prijateljske odnose z vsemi velikimi državami ter pospeševala obstoječe dobre odnose z vsemi sosedi in ostala nevtralna pri sporih, pri katerih nista tangirani njena neodvisnost in njena integriteta. Kr. vlada je globoko prepričana, da bo tako najbolje tudi v bodoče služila ne samo življenjskim interesom naroda in države, temveč, da bo s takšnim svojim stališčem v mnogočem pomagala ponovno vrniti pomirjenje med narodi. Pri izvajanju takšne politike kr. vlada računa v teh težkih časih z brezrezervno podporo vsega našega naroda.

Beograd, dne 4. septembra 1939.

Odlikovanja:

Z redom Jugoslovanske krone 5. stopnje je bil odlikovan 6. septembra 1939 naš zašlužni in agilni kranjski župan g. Cesenj Karel. Iskreno čestitamo.

Z istim redom 5. stopnje je bil odlikovan g. Kavka Karel, tesarski mojster iz Ljubljane, graditelj lesenega mostu, pokopališča in kopališča v Kranju. Čestitamo!

Z zlato kolajno za vestno službo je bil odlikovan g. Avgust Buh, šef tehničnega razdelka v Kranju. Čestitamo!

S srebrno kolajno za vestno službo so bili odlikovani gg. Miha Stenovec, Franc Drenovec in Anton Eržen, cestarji iz Kranja. Čestitamo!

Gorenjci na poučnem potovanju po Dolenjski

V nedeljo so se vrnili s poučnega potovanja po Dolenjskem posestniki, interesentje za komasacije zemljišč iz Hrastja in Prebacevega, iz Hraš in Mavčič pod vodstvom gg. Burgarja, Jamnika in Petrovca. Potovanje je organiziral in deloma materialno podprl okrajni kmetijski odbor s sodelovanjem okr. kmet. referenta g. Werniga.

Dvodnevno poučno potovanje ter ogledi dolenjskih vzornih posestev (samostansko gospodarstvo St. Vid pri Stični, Severjeva ekonomija na Selu pri Radohovi vasi, gospodinjstva šola na Mali Loki, kmetijska šola na Grmu, posestva pod Gorjanci in ob Krki itd.) so odkrila našim izletnikom nepričakovane vzorne gospodarske naprave in zboljšave ter so nudile posebno mnogo novosti in pouka glede praiščereje, govedoreje, vzreje bikcev, sadjarstva in vrtnarstva. Ogledi pa so naravno tudi pokazali, da je mogoče na številnih dolenjskih grašččinah in veleposestvih, katera črpajo dohodke tudi iz nekmetskih virov, vzrejati in rediti plemensko živino (neglede na ekonomično stran) mnogo bolj vzgledno ko v čisto kmečkih gorenjskih prilikah. — Izredno mnogo neprecenljivih in nazornih pobud za na Gorenjskem marsikje tako zelo potrebne zlozbe zemljišč so pa prejeli naši izletniki na divnem in kranjski okolici tako podobnem Krškem polju, v Cerkljah ob Krki, kjer se je priredilo s sodelovanjem komisarja agrarnih operacij v Ljubljani kratek tečaj o zlozbi zemljišč. Praktične izkušnje glede komasacij, za katere se danes že zanimajo vasi in občine v bližnji okolici dosedaj zloženih vasi občine Cerklje ob Krki ter prepričevalne besede in načrti inženirja agrarnih operacij in kmetovalca Marinčeka iz Cerklj so navdušile vse naše izletnike, da se opirajo čimprej dela za zlozbo zemljišč v Hrastju, Hrašah pri Smledniku in v Podreči pri Mavčičah.

Iz naših krajev

Prosvetni tabor v Voklem

Slovesna blagoslovitev „Prosvetnega doma“. Velik patriotičen govor g. bana. Tretji veliki tabor v kranjski dekaniji.

Značaj in pomen slovenske katoliške prosvete.

V času, ko svet hrumi v orožju in nemiru, v sovraštvu in mrznosti, v najhujši kritični letu povojne dobe je slovenski narod doprinesel tako velike dokaze svoje visoke kulture in civilizacije ter miroljubnosti, zavedajoč se svoje prevažne misije v družini evropskih narodov, katero vrši kljub temu, da je majhen in maloštevilčen, odlično, samozavestno in enakovredno svojim velikim sosedom, kot že davno prej ne.

Vse, letos tako izredno številne in bogato pripravljene prosvetne prireditve, tabori in nastopi, od velike vseslovenske in mednarodne manifestacije miru, človečanstva in kulture — kongresa Kristusa Kralja v Ljubljani — pa do najmanjše prireditve v gorski vasi, so izpričale mirovni, kulturni značaj slovenskega naroda.

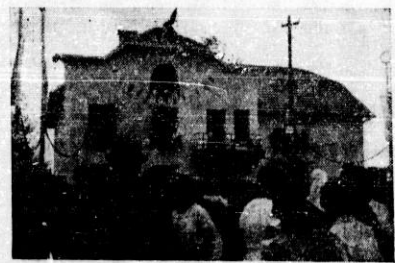
Prosvetni tabori.

V kranjskem prosvetnem dekanijem okrožju so se letos poleg številnih manjših, prav tako pomembnih prireditev, vršili trije veliki prosvetni tabori, na katerih se je zbralo naše dobro, zavedno gorenjsko ljudstvo in manifestiralo za načela in smernice katoliške prosvete, ki naj vodijo in vzgajajo naš narod zlasti pa mladino, da bo dorasla duhovnim potrebam časa, da bo izobražena, verna in slovensko zavedna.

V Krizah pri Trziču so dne 18. junija blagoslovili lep, velik prosvetni dom, v Podbrezjah so 20. avgusta praznovali 30 letnico Prosvetnega društva, v Voklem pa je bil predzadnji nedeljo tudi blagoslovljen lep, prostorni prosvetni dom, ki je vasi in vaščanom v čast in ponos.

Delo za Prosvetni dom v Voklem.

Prosvetnega duha so se voklanski fantje in dekleta navzeli v Senčurju, kjer so sodelovali pri tamkajšnjem „Prosvetnem društvu“. Želja po lastnem domu, po domačem prosvetnem ognjišču jih je navdajala in vodila toliko časa, da se je njihova želja uresničila, da je danes v Voklem s skupnim delom in trudom zgrajen tako lep „Prosvetni dom“. V denarju je dom veljal okrog 70.000.— din, prav toliko so pa požrtvovalni vaščani žrtvovali s svojim prostovoljnim delom, z voznjaki, lesom, apnom itd. Iz tega dejstva se vidi ogromen idealizem voklanske mladine, ki se ni strašila ne žrtve, ne truda.

Prosvetni dom v Voklem.

Dom je gradil stavbenik Zajc. Nahaja se v pričetku vasi tik ob cesti, nasproti podružnične cerkve, pa zelo lepi prostorni parceli, za domom je pa še velik vrt. V pritličju je velika, lepa dvorana z odrom za igre in prireditve in nekaj manjših, v podkletu je prostor za zimsko telovadbo, v podstrešju je pa tudi več sob za stanovanje in prosvetne namene.

Voklo v prazničnem razpoloženju.

Voklo prijazna vasica ob cesti, ki s Prebetevega vodi skozi Voglje in Brnike v Cerklje, ležea sredi žitornodne ravnine, se je za ta svoj veliki in pomembni praznik vokelske prosvete zelo skrbno pripravila. Vsa se je okitila z zelenjem in odela z zastavami, zlasti lep pa je bil okrašen „Prosvetni dom“ in prostor pred njim. Videlo se je, da vas Voklo in njeni prebivalci v resnici doživljajo pomen tega izrednega slavnostnega dne. Zato pa je bilo v resnici vse tako zelo praznično in prirsčno. Voklo je majhna vas, žrtve za dom so bile velike, še večje pa je bilo veselje vaščanov in vokelske mladine na ta dan.

Slavnostna akademija.

Na predvečer prosvetnega praznika v Voklem v soboto 26. avgusta se je ob polni uri v dvorani novega doma vršila slavnostna akademija v čast botrici ge. Umnikovi iz Senčurja soprogi župana in g. bivšemu narodnemu poslancu g. Brodarju iz Hrstja. Spored akademije je obsegal telovadne, pevske in godbene točke, deklamacije, pozdravni nagovor je

imel agilni šolski upravitelj g. Kuharič Martin, slavnostni govor pa častiti župnik senčurjski g. Vavpotič. Prostorna dvorana je bila nabito polna, dom je bil zunaj ves razsvetljen z balončki, vmes pa so pokali topiči in spuščali rakete. Pri akademiji se je najbolj izkazala mladina, kateri je ta dom namenjen.

Sprevod in sprejem g. bana.

Na slavnostni dan je bilo v Voklem ves dan zelo živahno in praznično. Ta živahnost se je zlasti povečala popoldne, ko so se v Voklo zgrinjale množice ljudstva, fantje in dekleta v krojih, mladenke, zelo številne in lepe narodne noše, konjeniki, iz Kranja in vseh okoliških vasi so prihajali ljudje, tako da se je na prosvetnem taboru v Voklem zbralo dva do tri tisoč ljudi. Pri vsej slavnosti je sodelovala godba iz Senčurja. Prostorni trg med cerkvijo in Prosvetnim domom se je ves napolnil z množico, ki je napravila dolg špalir, ko je sprevoz po vasi krenil v cerkev. V sprevozu so korakali člani fantovskih odsekov in članice dekliških krožkov, narodne noše, mladenke in ostali. Za odličnike je bil napravljen ob cesti nekoliko vzvišen prostor, da se gledali sprevoz, ki je napolnil prostorno podružnično cerkev. Po končanih slovesnih petih litanijah se je vsa množica z odličniki vred zgrnila pred „Prosvetni dom“ v pričakovanju g. bana. Senčurska godba je pa pridno igrala.

G. banu so bili nasproti g. okrajni glavar dr. Lipovec, hoter in botrica. Ko se je g. ban pripeljal na slavnostni prostor in izstopil iz avtomobila, ga je zvesto in vdano gorenjsko ljudstvo viharno pozdravilo z vzkliki: „Živel slovenski ban!“

G. ban je živahno odzdravljaj in se rokoval z odličnimi zastopniki.

Otvoritev tabora in pozdrav.

Tabor je nato otvoril šolski upravitelj g. Kuharič, ki je pozdravil pokrovitelja slovesnosti g. bana dr. Marka Natlačenca, preč. dekan Škerbec, okrajnega glavarja g. dr. Lipovška, botrico go. Umnikovo, botra g. Brodarja, zastopnika Prosv. zv. dr. Bruma ter nadzor. g. Ropreta in končno vso preč. duhovščino, občinstvo in mladino. Navzoči pa so bili tudi kranjski odvetnik g. dr. Megušar, župana gg. Zabret in Umnik, urednik „Slovenca“ g. dr. Kuhar, knezoškofijski kanceler g. Jagodic ter več gg. župnikov in kaplanov iz okoliških fara.

Blagoslovitev „Prosvetnega doma“ in nagovor g. dekana Škerbeca.

Ob asistenci gg. duhovnikov je izvršil obred blagoslovitve „Prosvetnega doma“ v Voklem preč. g. dekan Škerbec Matija iz Kranja, ki je pred blagoslovitvijo imel zelo lep priložnostni govor. Poudaril je bližino in skupnost treh važnih in izpopolnjujočih se poslopij cerkve v sredini, na eni strani šole, a na drugi pa „Prosvetnega doma“. Vse te ustanove spadajo skupaj in tako bi moralo biti po vsej slovenski domovini. „Prosvetni dom“ naj bo Voklanom res dom prosvete, izobrazbe in vzgoje, kjer se bo gojila in čula lepa materina, slovenska beseda in slovenska pesem. Zlasti mladina naj se vzgaja v krepke slovenske značaje. Časi so težki in ne vemo, kaj bo? Čeprav smo majhen narod, se nam ni treba bati za obstanek, če bomo zavedni Slovenci, vsi in vsak izmed nas, da ne bo nihče izdal materinega jezika (odobranje) in če bo naš narod vzgojen v tem smislu. Tudi naši predniki so morali trpeti, pa so vztrajali.

Med blagoslovitvijo.

Nič se nam ni bati, če bo narod udan veri in prekrvašen s krščanskim duhom. Kajti prave izobrazbe ni brez evangelija, brez morale. Zato majhen narod potrebuje značajnih moč. Želim, da bi Gorenjci v resnici gojili katoliško prosveto. Bog naj blagoslovi dom, ki naj

bo dom krščanske pravičnosti, resnice in božjega miru. Po teh besedah je bil dom blagoslovljen, cerkveni pevski zbor pa je zapel priložnostno pesem.

Patriotičen govor g. bana.

Po blagoslovitvi je spregovoril g. ban dr. Marko Natlačen in čestital Voklanom z željo, naj bi bil „Prosvetni dom“ v Voklem še poznim rodovom trajen spomenik prosvetnega dela in vneme sedanje generacije. Ta dom naj bo dom prave ljubezni do naše skupne domovine, do naše države Jugoslavije. Naj bi se v tem domu mladina seznanjala z lepotami naše velike države, naj bi spoznala, da je nam Slovincem zagotovljen obstoj in napredek le v skupni državi Jugoslaviji. G. ban je ob koncu svojega svečanega govora vzkliknil Jugoslaviji in Nj. Vel kralju Petru II., katere vzklike je množica za njim viharno in z navdušenjem ponovila, nato pa nepretrgoma vzklikala g. banu.

Slavnostni govor.

Za g. banom je ime dolg lepo zasnovan slavnostni govor zastopnik Prosvetne zveze g. dr.

Prosveta v luči statistike.

Številke o ljudski prosveti.

Silno zanimivo sliko nam odkriva poglavje o ljudski prosveti. Tako nam ta del pregleda pove, da imamo četrto mestnih gledališč in sicer v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptuj, ki imajo v svojih dvoranah 2717 sedežev in stojišč in so v letu 1937. prodale 216 tisoč 234 vstopnic. V tem letu je bilo v teh gledališčih 673 predstav. Ljudskih diletantskih odrov smo imeli v letu 1937. v Sloveniji 8, ki imajo v svojih dvoranah 2742 sedežev in stojišč in so za 174 predstav prodale 33.299 vstopnic.

Nad 8000 društev —

Slovenci smo znani po tem, da se radi organiziramo in da se radi zbiramo v društvih in odsekih. Za to, da bi se vsadko čim boljše počutil v svojem krožju in v svoji organizaciji, smo si ustanovili 24 različnih vrst društev in pri tem naštevamo stanovska, gospodarska, družabna in politična, še niso posebej označena. Po vsej Sloveniji je v letu 1937. v tej skupini 24 raznovrstnih organizacij in krožkov delovalo 6014 društev in 2197 odsekov. — in v knjižnicah poldrug milijon knjig.

Zelo lepo in razveseljivo pa je veliko šte-

PROSVETNO DELO V BESNICI.

Življenje in vrvenje v „Prosvetnem društvu“ je v poletnih mesecih nekoliko zastalo in s tem v zvezi tudi priprava za gradnjo Prosvetnega doma, radi katerega je bilo že mnogo govorjenja in prerekanja.

Zakaj je vsa priprava za gradnjo doma zastala in zakaj je vse utihnilo, sta tukaj dva vzroka, ki ovirata delo.

Prvi vzrok je neurejena društvena blagajna, drugi pa prostor, kam naj bi se postavil Prosvetni dom.

Blagajnik, ki je vodil blagajniške posle že dolgo vrsto let, je na lanskem letnem občnem zboru oddal, oziroma bi bil moral oddati vse račune in seveda vse, kar spada v delokrog blagajnika, novoizvoljeni blagajničarki, kar pa se menda do sedaj še ni zgodilo.

Za ustanovitev dvorazr. trgovske šole v Kranju

Združenje trgovcev v Kranju je začelo energično akcijo, da se ustanovi v Kranju prepoštevna dvorazredna trgovska šola. Da je ta šola v resnici potrebna, dokazujejo sledeča dejstva:

Kranj je zaradi svoje ugodne zemljepisne lege že od nekdaj gospodarsko središče Gorenjske. V Kranju se je zato razvila močna trgovina, tu je bila vedno živahna obrtna delavnost, v zadnjih letih pa so nastale v Kranju tudi številne industrije, zlasti tekstilne. V teh industrijah je zaposlenih na tisoče delavcev in na stotine strokovnih moči. Gospodarska intenzivnost pa še vedno narašča. Zidajo se nove zgradbe in ustanavljajo novi obrati, ki zaposlujejo nove delovne moči. Brezdomno je za razvoj gospodarskih obratov važno, da imajo stalni pritek strokovno izobraženih delovnih sil, ki ustrezajo stavljenim pogojem. Baš v tem oziru se opaža v Kranju nedostatek.

Za strokovno naobrazbo tekstilnih mojstrov skrbi tukajšnja dvorazredna drž. tekstilna šola, v kateri se v posebnem tečaju izpopolnjujejo tudi delavci v tekstilnih tovarnah. Temeljito naobrazbo za splošne obrtne in industrijske potrebe se dobiva v tukajšnji meščanski šoli. Le za komercialno stroko, od katere zavisi napredek vseh gospodarskih panog v Kranju, ni šole.

V Kranju in okolici je na stotine pisarniških poklicev, nad 200 trgovinskih obratov in par sto zaposlenega pomožnega osebja v trgovini, prav tako tudi v Trziču, Jesenicah in drugih krajih, ki gravitirajo na Kranj, in vendar vsa ta kraj in vsi poklici nimajo svoje strokovne šole, da se morajo nastavljeni v podjetjih tuji, domačin pa se mora pošiljati drugam v šolo. Sedaj obstoječa naša 3 razredna trg.

Vinko Brumen. Povdaril je, da Slovenci nimamo krvave zgodovine, kot drugi narodi, katerim so podložniki in tlačani gradili palače in gradove. Mi nismo gospodovali drugim narodom. Imamo pa svetlo in čisto zgodovino, ko smo se v kulturni tekmi borili z drugimi narodi. Govornik je nato opisal in orisal delo naših velikih mož od škofa Slomske dalje preko nadškofa Jegliča in dr. Kreka ter njihovo delo v kulturnem in prosvetnem oziru za narod.

Telovadni nastop.

Po končanem taboru so se vsi navzoči podali na vrt za „Prosvetnim domom“, kjer se je vršila prijetna domača zabava do odhoda udeležencev na domove. Na odru poleg doma pa je bil izveden majhen nastop različnih oddelkov.

Prosvetni tabor v Voklem je zaključil vrsto letošnjih prosvetnih prireditev kranjske dekanije in je bil eden najlepših in najmočnejših. Voklanom z njihovim šolskim upraviteljem g. Kuharičem na čelu pa vse priznanje in čestitke.

vilo raznih knjižnic po Sloveniji. Tako delujejo po vseh okrajih in skoraj vseh šolah in farah šolarske knjižnice, ki jih je 927, ki imajo 298 tisoč 791 knjig in so jih izposodile 543.940; učiteljskih knjižnic je 910, okrajnih učiteljskih knjižnic 34, javnih knjižnic 224 z 234.223 knjigami in 482.824 izposojninami. Znanstvenih knjižnic pa je bilo v tem letu v Sloveniji 15 s 361 tisoč 11 knjigami in 35.797 izposojninami. Vsega skupaj je bilo v letu 1937. v Sloveniji 2642 knjižnic, v njih je bilo 1 milijon 589.878 knjig, ki so bile izposojene v 1 milijon 403.278 primerih.

Društva in knjižnice pa so za svoj obstoj morala pobirati prispevke in iz številnih teh društev in njihovih knjižnic se lahko deloma zasluži, kako velik je moral biti prostovoljni kulturni davek slovenskega naroda za vzdrževanje vseh teh ustanov. Vse to pa so samo prva in hipna spoznanja ob pregledu tega statističnega materiala našega prosvetnega odseka kralj. banske uprave v Ljubljani. Kdor se ho še podrobneje zamislil v vse številke in razl. v te tabele, bo lahko ugotovil še obsežnejše zanimivosti in zadeve, razmišljanja vredne.

To je neka površnost, ki seveda društvu nič ne koristi. Sedaj pa pride vprašanje kje bo stal Prosvetni dom, ali v bližini župne cerkve, ali v bližini šole, kjer je bila v ta namen kupljena stavbna parcela. Večina faranov, ki bodo delo podpirali, pa ni zato, da bi se dom gradil na za to kupljeni parceli, ker je prostor le preveč oddaljen od cerkve in tudi ni primeren za Prosvetni dom.

Ce spada gostilna k cesti, spada tudi Prosvetni dom k cerkvi ali v bližino cerkve in v tem oziru ni treba nobenega prerekanja, ter se tudi ni treba ozirati na ljudi, ki pamenen predlog odklanjajo. Odbor naj deluje v smislu pravi in naj nikar ne upošteva takih predlogov, ki društvu ne koristijo.

nadaljevalna šola, ki jo obiskuje že skoro 90 učencev, je prilagoden le potrebam trgovskih učencev. Dvorazredna trgovska šola pa bi pripravljala absolvente nižje gimnazije oz. meščanske šole za življenjski poklic. Danes morajo interesi za Gorenjske, ki jih ni malo, obiskovati tovrstne šole v Ljubljani. A tudi to je že skoro onemogočeno, ker so šole v Ljubljani prenapolnjene in se sprejema le omejeno število učencev.

Trgovske šole obiskujejo največ sinovi in hčere manj premožnih staršev, ki so prisiljeni, da pridejo čimprej do kruha, nimajo pa sredstev za stanovanje v Ljubljani. Vožnja po železnici je vsaj iz oddaljenejših krajev, kakor Trziča, Jesenic in tudi iz Kranja za mnoge ne le predraga, temveč se zgubi tudi preveč na času.

Potreba dvorazredne trgovske šole v Kranju je torej evidentna. Zlasti pa bi se z novo šolo izpopolnila vrzel v izobraževanju poklicev komercialne stroke, ki je posebno za Kranj važna.

Združenje v Kranju in z njim tudi vse kranjsko prebivalstvo z vso upravičenostjo zahteva, da se takoj ustanovi v Kranju dvorazredna trgovska šola, ki naj s prihodnjim šolskim letom tudi že odpre I. razred.

Združenje se je obrnilo z utemeljeno vlogo za ustanovitev šole tudi na Zbornico TOI in na Zvezo trgovskih združenj v Ljubljani. Tako Zbornica kakor tudi Zveza bosta storili vse, da se zahteva kranjskega združenja tudi izvede.

Prosimo pa tudi druge činitelje, da se zavzamejo za upravičeno zahtevo Kranja in da se letos omogočijo otvoritev I. razreda dvorazredne trgovske šole v Kranju.

Delavski obzornik

Veličasten delavski tabor v Predosljih

Minister dr. Miha Krek govori gorenjskemu delavstvu.

V nedeljo, dne 3. septembra se je vršil veličasten delavski tabor za vso Gorenjsko v Predosljih pri Kranju. Taboru je prisostvoval precejšnje število zavednih katoliških delavcev in delavk. Slovesnost se je pričela ob 2. uri popoldne s sprejemom pokrovitelja tabora ministra za zgradbe g. dr. Mihe Kreka. Po kratkem pozdravu se je razvil sprevod s tržiško godbo na čelu v cerkev, kjer je bila izvršena blagoslovitev prapora ZZZ za podružnico Predoslje. Praporu sta kumovala g. Milka Zabret iz Britofa in g. Zabret Ivan iz Bobovka, župan občine Predoslje. Blagoslovitvene obrede je opravil duh. svetnik g. Zupanec. Po blagoslovitvi so bile pete litanije in po cerkvenih obredih se je razvil zopet sprevod na taborni prostor. Na tribuni so se zbrali častni gostje z g. ministrom na čelu. Taboru so prisostvovali tudi okrajni načelnik g. dr. Lipovšek Gašper, predsednik centrale ZZZ g. Preželj iz Ljubljane, predsednik Delavske zbornice g. Kozamernik, tajnik g. Križman, župan g. Majerski iz Tržiča, bivši narodni poslanec g. dr. Šmajd iz Radovljice, tovarnar g. Zebre Jožko in drugi odličniki. Tabor je otvoril predsednik podružnice ZZZ in podal besedo pokrovitelju g. ministru dr. Kreku.

Govor g. ministra dr. Kreka.

„Čestitam k vašemu današnjemu prazniku

in novi zastavi vašega delavskega stanu, ki pomenja lep simbol te delavske organizacije. Na vrhu je križ, a barve se prelivajo zeleno in belo-zeleno. Zelena barva je simbol našega delavskega stanu, časa našega in trajanja, ona je postala barva našega pokreta, ki je tudi barva našega stanu in našega poštenja. Bela barva pa je znak naše moči, iz katere izhaja poštenost našega malega človeka.

Današnja slavnost, kakor vidim iz obsega te tribune in iz vseh priprav, naj bi bila velika manifestacija za ves delavski stan.

Zato je v interesu nas vseh, da ohranimo mir in če bi bilo potrebno, bomo tudi s krvjo branili svojo domovino, kar upamo, da ne bo potrebno. V tem nam Bog pomagaj.“

Govor g. ministra dr. Kreka je bil večkrat prekinjen z burnimi ovacijami in vzklikanjem našemu kralju, kralju.

Po govoru g. ministra je govoril predsednik ZZZ g. Preželj iz Ljubljane, ki je v kratkih besedah očitel program katoliške delavske organizacije ZZZ.

Za njim je povzel besedo bivši narodni poslanec dr. Šmajd, ki je spregovoril nekaj vzpodbudnih besed. Po njegovem govoru je bil tabor zaključen in se je razvila prijetna domača zabava združena z bogatim srečolovom.

Gospodje z levice

Zelo veliko se debatira o perečih delavskih vprašanjih in se tudi marsikaj stori, vendar vsega pač ni mogoče natančno storiti. In to je kost, ki jo glodajo od vseh strani gospodje z levice. Mislimo in smo tudi prepričani, da ti gospodje prav ničesar ne delajo in tudi še niso ničesar naredili za delavski položaj. Silno grmenje po njihovih delavskih časopisih, kritiziranje, neumestno zafrkavanje — a dejanj nikjer.

Krščanski delavec in krščanska delavka ne poslušata puhlih marksističnih fraz, ker vesta, kam pelje ta pot. Marsikdo se strezne in spozna, kje je mesto slovenskega delavca in ko-

mu lahko zaupa. Pri nas ne poznamo plačance, ki bi s tujim denarjem delali nerazpoloženo med delavstvom, kajti to je patent komunističnih hlapcev in njegovih slepih privrženec.

Katoliška organizacija napoveduje boj vseh tistim, ki so žal izšli iz slovenskega naroda, a so odpadli in kopljejo grob lastnim bratom. Socialna blaginja jim je deveta briga. Povsod iščejo le svojo lastno blaginjo. Koderkoli jim je delavstvo sledilo, je imelo vedno le škodo. Zato je mesto slovenskega delavca le v naših krščanskih organizacijah.

Uspehi vajeniške kolonije

Vajeniška kolonija, katera je vzdignila po Kranju precej prahu, je srečno končana in sedaj je spet vse po starem, le da vajenci, ki so bili na koloniji malo drugače izgledajo, kot tedaj, ko so šli v kolonijo.

Vajenci ob jezeru.

Zanimivi so statistični podatki, katerih pa ne bom navajal tabelarično, to bi bilo preveč dolgočasno, pač pa samo v izvlečku.

Vajencev je bilo v koloniji 12. Vsekakor obupna številka. Pojedli pa so v štrinajstih dneh (de facto samo v trinajstih) sto šestindeset kilogramov kruha in popili dvestošestdeset litrov mleka.

Zredilo se je vseh dvanajst za skupno dvanajstdeset kilogramov, kar je presenetljivo veliko. Malokrvnost, katero so vzeli s seboj na kolonijo, so pustili lepo v Bohinju, prav tako slabo voljo in bledico.

Iz gornjih podatkov jasno sledi, da je večina vajencev dostikrat lačna, lačna kruha. Krivim za to samo socialni položaj.

Dejstva, ki nam jih je pokazala letos ta skromna kolonija, nam jasno pričajo, da moramo vajencem posvečati veliko več pažnje. Za to pa je poklicano društvo za zaščito vajencev in delavske mladine in vse socialne ustanove, priskočiti na pomoč pa bodo morali tudi mojstri in tovarnarji, pa tudi vsi socialno misleči in čuteči posamezniki.

Dr. Joža Herfort.

Udeleženci počitniške kolonije v Bohinju.

TEDENSKE NOVICE

KRANJ

Nesreča. Delavka v tovarni „Jugočeška“, 20 letna Rozalija Cankar se je v sredo jutraj peljala iz Senčurja v službo s kolesom ter zadela v drugo kolesarko. Pri padcu si je namolila zapestje desne roke. Zdravi se v ljubljanski bolnišnici.

Dva življenjske jubileja naših naročnikov. Danes praznuje 70 letnico rojstva in goduje ga. Lužar Marija, ki je v Kranju splošno poznana kot posredovalka služkinj. Rodila se je 8. septembra 1869 v Komendi. Oktobra mesca 1899 se je poročila z vrvarskim pomočnikom g. Lužarjem in bosta jeseni z možem zaposnala tudi 40 letnico poroke. Mož je bil zaposlen pri tvrdki Sinkovec 21 let in je doma iz Vodice. L. 1921 pa se je oprijel sedanjega posla prevozništva in plakatstva. S pridnimi rokami sta si zakonca toliko priredila, da sta si pred 13 leti kupila v Bleiweisovi ulici hišo in jo preuredila. Ga. Lužarjeva je še zdrava, krepka in polna humorja. Rada bere tudi „Corenjca“ in nastopa v narodni noši na raznih taborih. Ko praznuje svoj jubilej v krogu radostnih svojcev in družine, ji tudi naš list priskrbi čestitke.

Drugi naš jubilar je g. Zebre Janez posestnik lepe domačije na Hujah. Rodil se je 31. julija 1879 na Hujah in obhaja 60 letnico rojstva.

Bolj slovesno kot rojstni dan pa g. Zebre praznuje svoj god 29. avgusta. Ko se je pričela svetovna vojna leta 1914. je moral takoj na fronto kjer se je udeležil več bitk in ravno na dan njegovega godu 29. avgusta je bil na ruski fronti v smrtni nevarnosti, ko so se pričeli prvi boji, kjer je bil tudi ranjen. Takrat je napravil zaobljubo — če ostane živ — da bo ta dan slovesno praznoval in šel na Brezje k Mariji Pomočnici.

G. Zebre je l. 1913. prevzel od očeta lepo domačijo in posestvo, katero vodi in gospodari ves čas kar najbolj vzorno. Poročil se je l. 1920, žena je doma iz Orehovlj. Od 5 otrok so ostali trije. Starejši sin bo obiskoval 6. razred gimnazije, hčerka 4. razred, najmlajši pa obiskuje meščansko šolo.

L. 1913 je postal ključar podružnične cerkve na Hujah, kar je še danes. Veliko je pomagal pokojnemu dekanu g. Koblarju (takrat, ko sta zbirala darove za nove zvonove na Hujah in jih kupila na Jesenicah. Bil je tudi dalj časa občinski odbornik občine Predoslje in vaški načelnik. Vedno pa je bil odločno krščanskega mišljenja, pristaš bivše SLS in sedaj JRZ. Zato je bil pod nasprotnim režimom odstavljen kot občinski odbornik. Od šolskih let naprej je naročnik Mohorjevih knjig, naročnik „Domoljuba“ okrog 40 let, „Gorenjca“ pa odkar ponovno izhaja. Tudi za novi Prosvetni dom v Kranju je podpisal garancijsko pismo.

G. Zebretu, ki je še krepak, delaven in marljiv, kot vse življenje, dobričina in poštenjak, želimo še mnogo srečnih, zdravih let v krogu njegove ljubljene družine. Bog naj ga živi!

Restavracija Hotela Evropa

Priznana najboljša kuhinja!

Pridite in prepričajte se! Abonent

imajo posebne ugodnosti.

Pevci! Od prihodnjega torka dalje bodo vsak torek in petek zvečer ob 8. uri v pevski sobi v župnišču redne vaje moškega pevskega zbora. Vabljeni vsi sedanji pevci, kakor tudi novi člani. — Pevovodja.

Ravnikova M. absolventka praškega konservatorija in glash. šole istotam sem pričela z glasbenim podukom s 1. septembrom. Cojzova 2, Kranj.

GORICE

Tavčarjeva mama so umrli. V soboto so zapeli zvonovi svojo žalostno pesem in naznanili, da so Tavčarjeva mama vzeli slovo od tega sveta. Tri leta in pol je preteklo, odkar so izročili gospodinjstvo v mlade roke, prav toliko pa je tudi minilo, odkar so zadnjikrat uživali prostost življenja. Neizprosna bolezen jih je priklenila za vso dolgo dobo na posteljo. Polna grenkih dni so bila zadnja leta, toda rajna mama so jih prenašali vdano z upanjem v božjo previdnost. Vsemogočni je poklical pripravljeno dušo svoje služabnice v trenutku, ko so bili zbrani vsi njeni otroci, katere je vse krščansko vzgojila in so dobri gospodarji oziroma gospodinjke. Rajna mama so izdihnila svojo plemenito dušo v naročju svoje najmlajše hčerke Marice, katera jim je v vseh dneh dolgega trpljenja stregla in jih tolažila. Pokojna mama so bili doma pri Sv. Neži nad Tržičem v znani Jerinovi hiši, od koder je izšel tudi njihov splošno priljubljeni pokojni dr. Janko Brejc.

Kako so pokojna Tavčarjeva mama uživali spoštovanje vse okolice, nam je pričal veliča-

sten pogreb v nedeljo popoldne. Iz Ljubljane in vseh strani Gorenjske so prihiteli sorodniki, prijatelji in znanci, da so jih spremili na zadnji poti. Globoko žalost domačih je tolažila zbrana molitev navzočih. Vencem in cvetju se je ob pogrebu pridružila tudi zastava Prosvetnega društva, katera je bila v letošnjem poletju blagoslovljena in ji je botroval sin pokojne mame g. dr. Jože Kokalj.

Na zadnji poti so svojo sestro spremljevali članice ženske Marijine družbe z zastavo.

Rajni mami naj sveti večna luč, žalujejo pa naj tolaži On, ki je vsemogočen.

TRŽIČ

V nedeljo 3. t. m. je Ljubeljski steg skavtov praznoval 5 letnico svojega obstoja. Ob 10. je bila pri sv. Jožefu sv. maša, nakar so skavti v sprejemu korakali po mestu na prostor pred pošto, kjer je č. g. profesor Snoj blagoslovil nov prapor, kateremu je kumoval g. Jožef Mežek. K tej slovesnosti so poslala društva svoja zastopstva, kar je celi prireditvi ravno na nedeljo, ko je bilo toliko moči in dalo poseben povdarek. Iz naših krajev so prišli tudi mnogi mladi skavti.

K pet letnici čestitamo in želimo Ljubeljskemu stegu mnogo uspehov pri vzgoji naše slovenske mladine.

Vestnost. V zgodnjih jutranjih urah, ko vstajajo prvi meščani, sta se ustavila pod delavčevim oknom privatnik in državni uradnik. Prekrokanih, zaspanih obrazov in na majavih nogah sta imela važen razgovor. Privatnik je bil kljub svoji pijanosti še toliko pri sebi, da je silil v posteljo, češ, da ima ob 9. uri službo. Državnemu uradniku pa se je zdela taka vestnost smešno pretirana in je junaško izjavil, da ima sicer tudi on ob 9. uri službo, toda naredil pa kljub ogromnemu poslu ne bo prav ničesar.

Tako izjavo daje v sedanjih resnih časih na cesti pijan državni uradnik in se še celo pritožuje, da ima premajhno plačo. K temu pripomni samo to, da naš narod takih pijavk ne bo dolgo plačeval in bomo pri ponovnih slučajih objavili iste z imeni.

Slab zgled. Žalostno je, da nekateri celo v tako resnem trenutku ne morejo odložiti svoje strankarske zagrizenosti. Takega ki proslavi svoj odhod z vpitjem proti farjem, je žalosten narod in država.

Tomboha SPD. Vsled nepredvidenih zaprek se bo tomboha SPD, ki bi se morala vršiti 17. septembra, za kratek čas preložila in se vršila pozneje v istem obsegu.

ŠKOFJA LOKA

Odklikovanje. Z redom sv. Save 4. stopnje je bil odklikovan Zihelr Matevž načelnik cestnega odbora v Škofji Loki.

Novo polkovno zastavo je dobil naš t. planinski polk dne 6. septembra na rojstni dan Nj. Vel. kralja. Polk je pravzaprav že imel svojo zastavo, vendar je bila izročena 52. pešpolku, ki je bil preje pri nas. t. plan. polk pa se je formiral kasneje.

Obrežni zid na škofjeloškem bregu Poljanščice je končan. Gradili so ga v 4 etapah v poletjih l. 1936 — 1939. Dolg je preko 500 m. S tem obrežnim zidom, ki je visok 2,60 m. je končno zavarovano vse fužinsko predmestje pred vodo. Letos nadaljujejo še z gradnjo enakega zidu ob bregu Selščice od jezua g. Okorna Pavleta do izteka vojaške kanalizacije.

Že dalj časa se vrši točno merjenje in zakličenje ceste Škofja Loka — Kolodvor in ceste od Siferja preko Spodnjega trga in po Grabnu do sodnije. Cesti bosta namreč drugo leto betonirani oziroma v klancih tlakovani. Celokupna dolžina Kolodvorske ceste bo znašala ca 2800 m, ceste Sifer—Spodnji trg—sodnija pa ca 600 m. Obeta se na ta način zagotoviti volj dela. Ne smemo pa pozabiti, da je vse to zasluga naših mož, iz JRZ, ki jih bomo imeli v kratkem času zopet kot eni mož podpreti s svojimi glasovi. Mi bomo prvi vznemili zvestoto za zvestobo.

Res lepo je urejen sedaj prostor pred Kapucinsko cerkvijo. Sedaj ravno dokončavajo ograjo, ki je iz rezanega domačega kamna. Ograja bo silno povzdignila lice. Prenovljena Kufova, Jakličeva in Fojarjeva hiše pa delajo vtis novih stavb. Tako lepa ureditev prostora pred to cerkvijo je delo JRZ.

HRASTJE

V nedeljo 10. septembra bo v prijetni savski vasi Hraстje običajno vsakoletno cerkveno prošenje (žegnanje). Ob tej priliki bo tudi otvoritev nove gostilne—krème pri „Kovaču“. Vse vaščane, kakor tudi ostalo javnost najljubneje vabita Manca in Janko Pravst. Za prvovrstno jedajo in pijačo bo vsestransko preskrbljeno.

Ali ste že poravnali naročnino?

BISTRICA — ZEJE

Gasilske tumbole ne bo. Radi nepredvidenih zaprek je gasilska tumbola, ki bi se morala vršiti 10. t. m., preložena za nedoločen čas.

TRSTENIK

Prostovoljna gasilska četa na Trsteniku priredi v nedeljo, dne 10. septembra, v slučaju slabega vremena 17. septembra vrtno veselico pri tovarišu Zapfotniku Petru. Na sporedu je tudi: šaljiava pošta, ameriški zapor in dražba za ovce. Čisti dobiček je namenjen za kritje stroškov nove motorke. Vse tovariške sosedne čete in organizacije prosimo, da ta dan rezervirajo nam. Za zabavo in okrepčila bo dobro preskrbljeno. Vabi uprava.

Obrtništvo

V Stajarske gorice priredi Društvo slovenskih obrtnikov izlet koncem septembra. Prijave sprejema pisarna obrtnega združenja. Cena vožnji bo din 70.—, ostalo pa 40 din po osebi. Plača se naprej. Vozi avtobus Gorican. Vse podrobnosti priobčimo prihodnjaj.

Odbor.

Samostojna obrtna zbornica. Prefinjena gospoda se nam je smejala dolgo vrsto let, ko smo vodili borbo za samostojno obrtno zbornico. Koliko nelepih pravnih in klevet se je izneslo na ta račun, koliko krivic se je vsled tega zgrnilo nad naše obrtništvo v naši banovini. Kot se čuje, je že vse urejeno, ter bo obrtnik sedaj v svojih stanovskih zadevah odločal sam. Torej miloščine je konec — rešeni ste gospodje. Tovariši bodimo močni neomajni in požrtvovalni, ker obračun je tu.

KMETIJSTVO

K letošnji setvi ozimnih žit.

(Za boljše in obilnejše pridelke in znižanje pridelovalnih stroškov.)

Niso bili letos pridelki žita na kranjskem polju ravno slabi in nizki, vendar je marsikateri poljedelec potožil: „Samo dvojno seme sem pridelal.“ „Zakaj neki?“ sem vprašal. „Veste, sam sem zakrivil; preveč sem gnojil in je žito padlo,“ je priznal vprašani, ako je bil ta razumen in preudaren poljedelec. (Posestnik dejansko sicer ni gnojil preveč, gnojil je le preveč enostransko). Večina posestnikov je vendar iskala vzroke poleganju v drugih okoliščinah na pr.: vremenske nepravilnosti, način setve (z roko, s strojem), naravna šibkost slame, sorta, obdelovanje zemlje itd.

Resnica je, da vsi ti činitelji zelo vplivajo na poleganje (z roko sejano žito je n. pr. povsem ležalo, dočim je bilo s strojem sejano večji del samo nagnjeno) in prezimljenje ozimlin, toda priznati moramo, da slabo prezimljenje, poleganje in tudi dovzetnost za boleznimi povzročata predvsem enostransko gnojenje. Stvar je pač taka, kakor pri človeku. Znano je, da mešana hrana, v kateri so vse redilne snovi, nas napravi bolj odporne proti boleznim in raznim pojavom oslabelosti, kakor enostranska mesna ali rastlinska hrana.

Staro resnico moram zopet ponoviti, ako priključim v spomin preizkušeno dejstvo, da

ozimline in žita povoljno uspevajo le v zemlji, v kateri so vse redilne snovi (dušik, fosfor, kalij in apno) v lahko razstopni obliki in v ravno pravih razmerjih.

Naši kemiki so ugotovili, da vsem zemljinam in povsod v Sloveniji že od narave manjka fosforja, manjka deloma tudi kalija in mestoma — apna.

V zadnjih letih, pa smo vsled krize in deloma tudi vsled razmeroma visoke cene umetnih gnojil gnojili žitom (pa tudi krompirju) le s hlevskim gnojem. Če pa smo dali tudi umetna gnojila, smo večinoma segli (predvsem pri krompirju) le po dušikatih umetnih gnojilih, ki sicer navidezno najbolj učinkujejo, ki pa žal uakujejo (kakor vsako enostransko gnojilo, katero le samo zase trosimo) le enostransko, pospešujejo predvsem rast in bohotni razvoj, ne da bi dali rastlini (slami) primerne trdnosti in zrnju prave klenosti.

Preudaren poljedelec žitu sploh ne bo gnojil s hlevskim gnojem, predvsem ne v tem primeru, da sejemo žito v deteljščice (ki je že od narave nasičeno s dušikom) ter bo žitu dal po možnosti le umetna gnojila. Hlevski gnoj pa bo dal krompirju in pesi, katera naravni hlevski gnoj tudi polovico boljše izrabi kot žito.

Hlevski gnoj se v zemlji za žito prepočasi razkroja, hlevski gnoj je predvsem enostransko dušičnato in kalijevo gnojilo, ki kot tako vpliva tudi na rast in trdnost slame ter razvoj zrna le enostransko.

Praktične izkušnje na Gorenjskem, kjer je navadno dosti hlevskega gnoja za zadostno zagnojenje zemlje s humozom na razpolago, kjer je zemlja že od obilno s hlevskim gnojem preskrbljenih okopavin (krompirja in pese) precej dobro založena s humozom in dušikom, so letos ponovno pokazale, da je za prezimljanje, odpornost proti boleznim in trdno rast slame ter klenost zrna najbolje, da s hlevskim gnojem (predvsem svežim gnojem) ozimlinam sploh ne gnojimo in damo tem že v jeseni v prvi vrsti fosforja, potem kalijeva in končno dušičnata umetna gnojila. Če je zemlja torej s hlevskim gnojem zadosti zagnojena, je pač najbolj važno in potrebno, da ji damo še kako fosforno umetno gnojilo.

Za optimalno (popolno) zadostno gnojenje ozimlin priporočajo češki poljedelski praktiki na 1 ha (pribl. 10 mernikov):

v jeseni: 5 do 6 met stotov Tomaževe žlindre, 2 do 3 met. stote kalijev soli in 1 do 1 1/2 met. stota apnenega dušika, spomladi še: 1 1/2 met. stota hitro delujočega dušičnatega gnojila (čilski soliter) kot naglavno gnojilo.

Splošno veljavnih receptov za gnojenje z umetnimi gnojili naravno ni mogoče dajati, ker je kakovost, obdelovanje in zagnojenost zemlje povsod drugača.

V splošnem pa bi obveljalo pri gnojenju ozimlin v naših gorenjskih razmerah številčno razmerje fosfornih, kalijevih in dušičnatih gnojil, kakor je navedeno v prejšnjem primeru, čeprav ne bi gnojili z enako visokimi množčinami. Tudi bi lahko vzeli (čeprav mogoče ne povsod z enakim rezultatom) n. pr. mesto Tomaževe žlindre superfosfat, kostno moko ali fosfatno žlindro.

Mogče bi lahko z enim ali drugim umetnim

gnojilom nekoliko štedili (n. pr. na prav dobri pšenični zemlji malenkost s kalijem), opozarjam pa, da čestokrat pripravljamo in „vržemo denar ven.“ Če pri nakupu in uporabi umetnih gnojil preveč štedimo. Če trosimo premalo umetnih gnojil, ta pogostoma sploh ne pokažejo nobenega učinka, ker se prve količine redilnih snovi iz umetnih gnojil uporabijo še le za nasičenje mogoče preveč revne zemlje. Je pač tako kakor pri živini, kateri (ako je bila 3 tedne potem, ko smo začeli pokladati preše. Šele one večje množine umetnih gnojil, katere smo dali po nasičenju zemlje z redilnimi snovmi, pokažejo na rastlinah in pridelkih vidne uspehe.

Mogoče se zastopstvo ene ali druge tvornice umetnih gnojil ne bo v vsakem pogledu strinjalo z mojimi izjavami, toda bodite uverjeni, da je to poročilo podano nepristransko iz prakse za prakso. V drugih razmerah in drugod bo mogoče potreben zopet drugačen predudarek glede gnojenja ozimlin.

Omenil bi pa še, da je cena (v primerjavi s cenami pred par leti) umetnih gnojil že nekoliko posamezno znižana, tako da lahko pride tu in tam že umetno gnojilo prav resno v pretres in poštev.

Dodatek umetnih gnojil čestokrat šele omogoči polen in uspešen učinek vseh drugih činiteljev, ki vplivajo na rast rastlin in tako lahko dodatek umetnih gnojil izredno zniža pridelovalne stroške ter podvoji in potroji pridelek žita ter na ta način danes poplača uporabo umetnih gnojil.

Wernig.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0.50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKŠ, tapetnik Na skali 5 (v hiši g. Šipica).

Dijakinjo prvo ali drugošolko sprejme dobra družina z vso oskrbo. Naslov v upravi.

Enosobno stanovanje s kuhinjo in pritliklami se odda s 1. oktobrom. Poizve se: Čojzova cesta 4.

Odda se takoj dvosobno stanovanje s kuhinjo in pritliklami. Naslov v upravi lista.

Specerist-železninar mlajša moč, pošten in priden z znanjem nemščine želi mesta v Kranju ali okolici. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Šivalni stroj zadet na obrtni tomboli se ugodno proda. Jenko Kranj, pri „Jelenu“.

Poročiti se želi 39 letna gospodična, ki poseduje vso opravo. Dopise na upravo „Gorenjca“ pod „Kranj 30. junij.“

Stanovanje: soba, kuhinja, 2 mali sobici in vse pritlikline se odda s 1. oktobrom. Janko Bajželj, Struževo št. 35.

Stranka brez otrok sprejme 2 dijaka na stanovanje in hrano. Nadzorstvo strogo. Oblak, Klanec 62.

Couch zofe, otomane, divane

in vse tapetniške izdelke izvršuje točno in solidno
V. TONEJC
tapetnik, Kranj

Ako imate kurja očesa in se vam dela trda koža, pridite v našo higienično urejeno pedikuro, kjer vam naš pediker odstrani vse te neprijetnosti brez bolečin in brez kemičnih sredstev za din 6.—. Ne mučite se s krpanjem nogavic, ker vam za malo denarja strokovnjaško popravimo moške, ženske in otroške nogavice. Samo pri Bata.

Vidovdanska c. 6

Vina

Za težko delo je močno vino! Dobite ga najlažje v Centralni vinarni v Ljubljani, Frankopanska ulica 11.

POZOR!

Kdor ima od kontrole zavrnjeno katerokoli tehniko ali uteži, naj odda meni v popravilo. Dobil bo nazaj v kratkem času popravljeno in žigosano.

Pesjak Stanko - Kranj

izdelovanje tehnic

Neveste! Udobno stanovanje je važen pogoj sreče v zakonu. Stanovanje po Vašem okusu pa vam opremi najceneje z dolgoletno garancijo

tv. Mizarstvo Sloga

Božič Jože

KRANJ — STRUŽEVO

V Gorenjski oblačilnici v Kranju, dobite najtrpežnejše modne, športne in delovne in vse obleke za šolarje. Kot krojača bova postregla najbolje in najceneje. — Se priporočava
Čenčič Štefan in Kozelj Franc

Mimica Zagorska:

33

Marija Taborska

(Zgodovinska povest iz dobe turških časov.)

(Dalje.)

„Kdo je ubil in oropal tujca? Kdo? Kaj?“ je rjul Vilibald.

Biriči so se ga najprej zbal, potem so se pa hitro sporazumeli. Stopili so v vrsto in so naperili konice sulic proti njegovim prsim.

„Postava nas pošilja, ti pa nas pobijaš, ti župan, ki si vendar prisegel, da loš spoštovati postavo,“ so mu rekli.

„Krivice tudi postava ne sme delati!“ je vpil Vilibald.

„Saj nečemo delati krivice. Toda v Radovljici je človek, ki bo pričal, da je videl tvojega sina, ko je ubil tujca.“

„Kdo? Kdo je?“ se je penil Vilibald. „Povejte mi kdo je, da ga s temi rokami zadavim!“

„Mi ne vemo,“ so odgovarjali biriči in so še silneje zahtevali: „Pri tej priči naj pride tvoj sin!“

Martin je baš prišel s svišli in se je začudil, ko je videl kako si stoje nasproti oči in biriči.

„Kaj pa imate?“ je vprašal in črno je gledal biriče.

„Pojdi sem, Martin,“ ga je pozval oče. „Glej, ti podrepniki te dolže, da si ubil in oropal človeka, ki danes leži mrtev pri gobenskem mostu, onkraj Sečnice.“

„Mrlič leži tam?“

„Da in tile te hočejo gnati zvezanega v Radovljico. Ti si obtožen, da si morilec.“

„Kaj sem? Morilec!“

„Da. Z nami pojdeš.“

Martin je od jeze škripal z zobmi.

„Kaj, mene hočete gnati. Mene?“

„Tebe, da. Povelje imamo.“

„Od koga?“

„Gospod Leopold in vicedom ukazujeta.“

„Ha, Leopold!“ se je rogala Martin. „Ker mu Gorazd ne zna zaviti vratu, mu ga bom moral jaz.“

Martin ni opazil, da sta mu dva biriča prišla za hrbet in ko sta ga zgrabila, se jima ni mogel več ubraniti. Priskočil je še eden, četrti je čuval Vilibalda, da bi ne prišel sinu na pomoč. Biriča sta vrgla vrv svobodnjakovemu sinu okoli života, ta pa je napel roka in vrv je začela pokati. Hitro so mu jo omotali še drugi in tretji in jo zavezali tako trdo, da mu je kri zastajala v žilah. Martin je v onemogli tegeti kar posinel v obraz, zasekal je zobe v ustne in se kleti ni mogel.

Vilibald je besnel. Ruval si je črne, svobodnjaške lase in se bil s pestmi po širokih prsih. Zamolklo je klical: „Mojega sina bodo gnali! Moj sin je nedolžen, da je morilec! Ooo!“

„Pojdimo!“ je velel eden biričev.

„Stojte!“ je zavpil Vilibald in se je zagnal pred sina. Iskal je na bledem, pomodrem obrazu jasnosti, našel ni ničesar.

„Martin, ali si bil sinoči doma?“

„Fant pa je le molčal.“

„Ali si bil pri Lipetu?“

„Tak govori! Zato gre, da se izpriča tvoja nedolžnost.“

Takrat ga je Martin pogledal, globoko, kakor še nikoli.

„Oče, ali ti tudi misliš, da sem — morilec?“

Vilibald je zlezal vame in je skrušeno dahnil.

„Bog obvaruj! Nihče iz Vilibaldovega rodu si še ni omadeževal rok z umazaniam dejanjem in jaz vem, da tudi ti nisi nič slabega storil. Martin, pojdimo in pogledajmo mrtveca.“

Biriči so gnali Martina, za njimi se je kar opotekal Vilibald, kakor stoleten stavec. Da bi bilo gorje še večje, jih je v Srednji vasi srečal Lipe z vozom in Polonica je sedela pri njem.

„Martin!“ je kriknilo dekle.

„Polonica,“ je šepnil fant, oči so se mu podplule s solzami in s krvjo. Ni slišal, kaj je govoril svobodnjak Lipe,

čul je pritajeno ihtenje Polonično in nič drugega. Birič ga je sunil v hrbet.

„Pojdimo hitro.“

In so šli. Vrata so zapirali vaščani, skozi okence so pa gledali čudni sprevidi in od ust do ust je šlo:

„Vilibaldovega Martina ženejo zvezanega!“

„Pa kar štirje ga ženejo, kakor morilec. In stari Vilibald gre za njim, tako skrušen, upognjen in žalosten, kakor bi stopal za sinovo krsto.“

Oni pa tega niso čuli, tako je bilo Vilibaldu in sinu vsaj eno gorje prihranjeno. Biriči so gnali Martina naravnost k Lešnici, kjer je ležalo umorjenčovo truplo. Ljudje, ki so stali ob mrtvecu, so široko odpirali oči.

Vilibaldovega sina ženejo in župan gre z njimi.

Molčali so kakor pri pogrebu. Martin ni pogledal nikogar, tako ga je težila strašna sramota, ki mu je padla na glavo. Vilibald pa je pogledal mrtveca, kolena so se mu zašibila in kriknil je:

„Večni romar!“

„Kdo je?“ so osuplo vprašali ljudje.

„Večni romar! O, Martin, to je kazen za to, ker si ga izpod strehe vrgel! Martin, jaz sem ti branil!“

„Večni romar! Večni romar!“ je šel šepet med množico. „Martin ga je vrgel izpod strehe in zato ga zdaj ženejo uklenjenega.“

Eden izmed biričev je pobral sekuro.

„To sekuro vzamemo s seboj. Mogoče bomo prav s to morilecu odsekali glavo, široka je dovolj.“

„Vilibald je pazno gledal sekuro in hlastno rekel:

„Daj, pokaži, pokaži mi sekuro.“

„Glej jo! Kot nalašč za morilec v vrat,“ se je rožal birič.

Vilibald se je krčevito zgrabil z rokami za prsa, nato pa se mu je iztrgalo iz grla.

To sekuro poznal! Ta sekira je vendar naša! Se sinoči je ležala na tla sredi dvorišča.“

(Dalje.)